

MOME költözés- BME Z épület

„kultúraváltás”

Jelen értekezés Marián Balázs BME Doktori Iskolájában tartott előadása, valamint egy későbbi, személyes beszélgetés alapján foglalja össze a MOME intézményfejlesztési és területfejlesztési stratégiáját az ideiglenes költözés, és az integrált képzésfejlesztés tükrében.

Az írás alapjául szolgáló költözést, a tervezett széleskörű egyetemi- és intézményfejlesztési koncepció, valamint 2015 végén lezajlott építészeti ötletpályázat és campusátépítés tette szükségessé. Ez a minimum 2 éves „ideiglenes” helyzet a leendő működés tesztjéül szolgál majd. A közös intézményüzemeltetés miatt, a MOME a 2010-től üresen álló, kb. 7000m² alapterületű dunaparti Z épületbe költözik át. Az intézményfejlesztés integrált gondolkodást, és ebből következően többletfeladatokat állít a tanári gárda és a diákok elé is. A meglévőtől eltérő, azonban logikailag folytonos rendszerben gondolkodni, egy 10 emeletes háznak 8 szintjét használni, teljesen új működési elvet kíván meg. Ez a „tesztüzem”, egy új lehetőség a MOME számára, minek kapcsán a költözéssel szerzett tapasztalatokat, a következő egyetemi évek működési logikájába tudnak beépülni.

A MOME már régóta forszírozza a tanrendjének gyökeres átalakítását, mely az integrációt, a diszciplínák szorosabb kötődését, a gyakoribb személyes találkozásokat célozza meg. Ennek kísérleti, térbeli példáját a költözéssel létrejövő új helyzetben létre lehet hozni. Szándékosan olyan téri szituációk alakulnak ki a Z épületben, melyek nem csak a képzési területek határait keverik meg, hanem egy nyitottabb felfogásra, elfogadására is készítetik az ott lévő embereket. A Zugligeti út meglévő „szanatóriumi, pavilonos jellegével”-szemben az új épület teljes kontrasztban áll. A létrejövő helyzet elősegítheti az új integrációs logikát, a láthatóságot, a világ felé nyitást. Bár a költözéssel létrejövő „low budget” téri interakció ellentétes, a kiemelt állami beruházásnak minősített campusfejlesztéssel mégis táptalaj lehet a kísérletezésre.

Az intézményfejlesztés kapcsán bekövetkező költözés építészeti formálását, az átalakítást Marián Balázs tervezte. Az átköltözés gyorsasága, és tipikus időkénszere miatt, a válaszfalazási terveket 2015 októberében kb. 1-2 hét alatt készítették el. Furcsa paradoxon, hogy az építészeti terveken kívül az összes többi szakági tervet nem a MOME, hanem a BME üzemeltetési osztályának dolgozói készítik el.

A költözés kapcsán a BME-re jön az A és a B épület, valamint a „Gondúz” is. A fejlesztés során csupán az új Műhelyház marad a Zugligeti úton, mely a 2 évesre tervezett építkezés alatt mindvégig üzemelni fog.

Elvi szinten ehhez a felújításhoz kapcsolódhatnak hozzá, a korábban már, a BME Középülettervezési Tanszékén, Fejérdy Péter kurzusvezető irányításával elkészült hallgatói tervek is.

Ezek nagy része hasonló gondolatokat körvonalazott, mint az a mostani átalakítással létre fog jönni, azonban a valós kötöttségek figyelembevétele nélkül.

A Köztiben, a 70-es évek végén Nagy Elemér által tervezett épület, természetes módon, mára már elavulttá vált. Az átalakítás célja: a középfolysós közlekedési rendszer átgondolása, valamint a közlekedő magok melletti kiscellás terek átértelmezése. Az átalakítással mobilisan változtatható, a használathoz alkalmazkodó ki-bejárható terek létrehozása a cél. Az épület újragondolása alatt a pillérvázás épületet borító külső eloxált alumínium burkolaton, valamint a dupla spirál lépcsőházat magába foglaló közlekedő magon kívül semmilyen más építészeti elem nem marad meg. Az akadálymentesség csak korlátozottan, az R épület felőli, alagsorba vezető rámpán keresztül biztosítható.

Az épületben, a szalagablakokból beáradó, minden irányból egyenletesen jövő fény hatására markánsabban rajzolódik ki az áramló terek létrehozásának kulcsgondolata: a lehető legkevesebb válaszfallal, pusztán a szükséges méretű elzárt területeket kialakítani. Egyszerű számításokkal igazolható volt, hogy az alapvető szerkezeti rendszerek módosítása esetén olcsóbb lenne egy új épületet építeni, mint a jelenlegi átalakítani.

A költözés egyik elhanyagolható, azonban érzelmileg fontos kérdése a campus körüli sokat használt park léte, amelyik él, és fontos része a jelenlegi hallgatói életnek. Ennek nagysága, ha szigorúan vesszük, a BME területén csökkenni fog, a Z épület mögötti parkoló egyik részének kibérlésére korlátozódik csak. Úgy gondolom, hogy az amúgy is szívesen használt BME campus kertje a költözéssel egy időben be fog kerülni a MOME-s hallgatók köztudatába is. Az egyetemkertben lesznek megtartva a MOME kurzushetei, valamint a szokásosan, néha kültérre költöző tanórák is. A zugligeti nagy tér más minőségben, de megmaradhat a költözés után is.

Folyamatosan formálódik a közös képzési felület is a két egyetem között. Ennek első eleme a 2016-ban elkészített, XII. kerületi önkormányzatnak szóló Menza projekt. Ezen belül a BME posztgraduális és a MOME graduális hallgatói vizsgálják a kerület menzáinak tereit térpszichológiai, térhasználati és egyéb aspektusokból, és vázolnak fel lehetőségeket azok jobbá tételére.

Szintek kihasználása:

A szigetszerű, szeparált intézeti lét változni fog a Z épületben. Jelenleg egy sziget az intézetvezetőt, az adminisztrációt, az oktatókat, a szemináriumi termeket, az intézményekhez köthető otthontereket, és a projekttereket foglalja magába.

Az téri struktúra fejlesztése után a Z épületben ennek csupán csak a kerete marad meg: a vezetés és az adminisztráció.

Ezek zárt terei, a nyitott, órarend által beosztott áramló használati terek között fognak kialakulni. A költözés után az IIP (Integrált Intézményfejlesztési Program) a jelenlegi campuson használt területek kb. 150%-át irányozza elő.

A téri alakítás alapelveit, az építészeti intézet által használt 8. emelet, valamint az alatta lévő design intézetet összefüggésében vizsgálom:

A 710m²-es szinten az építészeti intézet területe nagyjából ugyanaz marad, mint a jelenlegi struktúrában, (4db projektterem: BA1-2-3, MA1) azonban fontos különbség az teljes egyetemi használatot lebonyolító, újonnan létrehozandó közös, nyitott projektterem kialakítása. Az átjárás, átlátás, valamint a szakmák közti interakciók

számának növekedése együtt jár az elszigeteltség csökkenésével, és a személyes kapcsolatok szorosabbá fűzésével is. A egyetem összes hallgatója meg fog fordulni az épület ezen szintjén is. – KULTÚRAVÁLTÁS – Ez a szó, mint meghatározó erő a tanárok és a felsővezetés részéről is elfogadott intézményfejlesztési kulcsgondolat.

Az intézmény- és területfejlesztés kapcsán a „Z” épületben térben egymás mellé kerülnek különböző szakmák azonos fél évébe járó hallgatói. Így lehet pl.: hogy a Design Intézetnél egy szintre kerülnek a textil, az üveg, és a fémműves képzés azonos évfolyamra járó hallgatói. Közvetlenül az építészeti és média szintek közelébe. Egyszerűen kikerülhetetlenné válik a találkozás, és a társak ismerete.

Ettől a képzési és téri változtatástól az integrációt, a diszciplínák egymásra hatását, keveredését várják az oktatók.

A könyvtár szerepe az egyetemi élet minden ciklusában kiemelkedő fontosságú. Ennek helye, a MOME Doktori Iskolájával együtt a „Z” épület alsó szintjeire terjed ki.

Minden szintről elmondható, hogy általános használatban a terek egybenyílnak, jól megvilágítottak, áramlanak. A központi közlekedő mag körbejárható, azonban előadások alkalmával a terek használata korlátozódik. A jó arányú közösségi terek alkalmasak otthontérként, kiállítótérként funkcionálni, de a Design Szolfézs (DS), és más rendezvények megtartására is lehetőség van bennük.

A futó fél évben a MOME kiemelt jelentőséget tulajdonít az új épület területen való megjelenésnek, és az egyetem külvilág felé szóló kommunikációjának is. Éppen ezért az átalakítással párhuzamosan több építészeti, design és média tárgy is foglalkozik az épületen belüli és kívüli infografikával, épületgrafikával, valamint a MOME területre, és BME-re gyakorolt hatásaival. A felmerülő feledatok kezelési módja is az integrációra való intézményi törekvéseket hivatott elősegíteni. Több szakma hallgatói közösen foglalkoznak a mindegyik szakmát érintő kérdésekkel.

Több jeles építész (Breuer Marcell, Le Corbusier, Jean Nouvel, Alvar Aalto, G. T. Rietveld, stb...) mind-mind maradandót alkottak a nagy léptékű építészeti feladatok, és a kisebb léptékű tárgy és bútortervezés területén is. Ezt a fajta integrációt, lehetőleg több szakmában történő otthonos mozgás elősegítését vélem felfedezni a MOME jelenlegi képzésfejlesztési irányában. Kapcsolódjon az az építészethez, vagy a design egyéb más területéhez.

Ilyen közös alkotómunka folyik több, Z épülettel foglalkozó tervezési tárgyban is:

1: belső kommunikáció. Az épületben a térbeli orientációt elősegítő infografika: design, forma, és építészeti feladatok összefogása.

2: külső kommunikáció: A MOME-XI. kerület, MOME- BME közti kapcsolat: építészeti, média és design feladatok ötvözése.

3: belsőépítészet: Otthonterek bútorainak tervezése, és költséghatékony sorozatgyártása: kapcsolódó építészeti, belsőépítészeti, bútortervezési és design feladatok.

Tervek szerint, ezen írás megjelenése előtt, a 2016 szeptemberi oktatási évet a MOME már az új téri, és intézményi logikával felvértezett Z épületben kezdi meg, és a Zugligeti úti campus fejlesztésének lezárásáig a BME területén marad.